

blanc fill de colons, va participar activament- ha decebut expectatives, substituint una elit política per una altra, generant noves discriminacions i racismes i donant l'esquena a l'africanitat. Així, la novel·la, crònica familiar, esdevé també crònica, lúcida però no pessimista, de les dificultats d'una jove democràcia, i reivindica una comunitat en què els morts no s'enterren, sinó que es "planten", perquè "el mort és una cosa viva", i en què les dones, abans de banyar-se al riu, li demanen permís per entrar-hi.

La traducció sona bé en general, tot i algunes descurances i literalismes. En un text que es vol proper a l'oralitat, queda poc natural eliminar l'article, sobretot en diàlegs, quan s'esmenta algú pel seu nom ("Vols trobar Miserinha", i no "Vols trobar la Miserinha"), i en canvi és incorrecte, per calc del portuguès, referir-se a "el mossèn Nunes" i no a "mossèn Nunes". Hi ha vacil·lacions (alguns personatges ara es tracten de tu, ara de vostè) i errors com traduir flutuar per "fluctuar" (és "flotar"), però es transmet bé la creativitat verbal de Mia Couto ("desbaratabalat", "malbucejat", dones "provocament").

DILLA, Xavier. Veus d'una Àfrica mestissa. Barcelona : El País, 2009. El País, Dijous 15 d'octubre de 2009

Club de lectura A

BIBLIOTECA CENTRAL XAVIER AMORÓS

***Un Riu que es diu temps, una casa que es diu terra* de Mia Couto**

Dimecres 27 de febrer
a

2/4 de 7 de la tarda

a la sala annexa

Mia Couto

Mia Couto va nèixer a Beira, Moçambic, el 5 de juliol del 1955. El seu nom real és António Emílio Leite Couto. Va treballar com a periodista i actualment combina l'escriptura amb la feina de professor i biòleg. El 1972 es va instal·lar a Maputo i va començar a estudiar Medicina mentre feia els primers passos en periodisme. Va abandonar els estudis per dedicar-se a la literatura. Però va tornar a la Universitat, aquesta vegada, de Biologia, una professió que ha continuat exercint. Ha estat director de l'Agència d'Informació de Moçambic, de la revista *Tiempo* i del diari *Noticias de Maputo*. És un dels escriptors moçambiquesos actuals de més reconeixement internacional. Té una llarga llista de títols publicats que, a més, s'han traduït a diverses llengües. Entre altres premis i reconeixements va ser guardonat l'any 1999 pel conjunt de la seva obra amb el Premi Vergílio Ferreira, atorgat per la Universitat d'Évora (Portugal). A la novel·la 'Un riu que es diu temps, una casa que es diu terra', Luar-do-Chão, una població rural moçambiquesa, és el lloc on es desenvolupen els fets. El protagonista, Mariano, un jove estudiant universitari, hi arriba per assistir a l'enterrament del seu avi. Mentre espera que la cerimònia comenci, se li apareixen unes estranyes visites que semblen venir de l'altre món. Són unes misterioses revelacions d'un univers dominat per una espiritualitat lligada a les arrels del seu origen. A mesura que vagi reconeixent aquest univers fràgil i amenaçat, descobrirà alguns secrets familiars que amaguen una nova història tant de la seva pròpia vida com de la seva terra. Amb una narració irònica i poètica, transcriu la situació de conflicte que viu, a Moçambic, una elit ambiciosa i culturalment distanciada de la majoria rural. La narració guia el lector per una zona fronterera entre diferents maneres de pensar, i mostra el mosaic de cultures que és el seu país per fer evidents els canvis profunds que travessa la societat moçambiquesa actual.

Quan fa un parell d'anys es discutia si a la Fira de Frankfurt s'havia de portar escriptors catalans en castellà, el director de l'Institut Ramon Llull, Josep Bargalló, va argumentar que "Mia Couto és de Moçambic però pertany a la literatura portuguesa". Tenia raó, en part, si entenem l'adjectiu com "en portuguès". I dic en part basant-me en el matís posterior de Bargalló: "Això passa a totes les literatures, excepte les orals". L'obra del moçambiquès Mia Couto (1955) cobra plena significació en el fet que, escrita en la llengua oficial del seu país, que parla el 90% d'una població la meitat de la qual és analfabeta, incorpora també, en el fons i en la forma, elements del mosaic de les altres 42 llengües de Moçambic, amb poca o nul·la tradició escrita (cap d'elles té una paraula per dir cultura).

Autor prolífic, contista, novel·lista i periodista, poeta quan escriu versos i en molts girs de la seva prosa, Couto és la figura més reconeguda a escala internacional, d'una literatura genuïnament moçambiquesa no només perquè és mestissa (escriu en un portuguès amb peculiaritats morfològiques locals i inclou paraules de les llengües orals), sinó perquè planteja les contradiccions d'un país que, un cop assolida la independència el 1975, es va abocar a una guerra civil (1977-1992), reflectida sobretot en la seva primera novel·la, *Terra somnàmbula* (1992).

Ara arriba la quarta de les sis que ha publicat, situada en el que podríem anomenar el "desencant" del Moçambic actual. L'itinerari del jove Mariano, de retorn a l'illa natal de Luar-do-Chão pel funeral del seu avi, patriarca del clan, és l'eix d'una novel·la molt coral, plena de personatges que es relacionen i parlen amb el protagonista explicant versions contraposades dels fets. Menys esquemàtica que *El balcó del frangipani*, l'altra novel·la de Couto traduïda al català, *Un riu que es diu temps...* segueix el gradual redescobriments per Mariano de la seva terra i dels seus orígens: "Abans m'entristia que aquí no hi hagués ciutat, una cantonada al costat de l'altra, els angles rectes dels camins. Ara, on poso els ulls, m'agradaria veure-hi únicament boscos [...] una terra que ningú pogués embrutar ni robar". No és ecologisme barat, sinó constatar que la revolució moçambiquesa -en què Couto,